

Parkanon kaupungin lausunto Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvointikertomuksen- ja suunnitelman 2023-2026 sekä siihen linkitettävistä lakisääteisistä alueellisesti hyvinvointisuunnitelmista

Parkanon kaupunki pitää Pirkanmaan alueellisen hyvinvointikertomuksessa asetettuja kaikille suunnitelmille yhteisiä painopisteitä oikeansuuntaisina ja tavoiteltavina myös kaupungin asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen kannalta. Painopisteet ovat:

1. Yksilöllisten hyvinvointia edistävien valintojen mahdollistaminen
2. Liikkumisen ja aktiivisuuden edistäminen
3. Mielen hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen
4. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen
5. Arjen turvallisuuden lisääminen ja hyvinvointia edistävä elinympäristö.

Suunnitelmassa näiden esitettyjen painopisteiden ja tavoitteiden sanotaan tapahtuvan kaikilla Pirkan palvelulinjoilla sekä yhteistyössä kuntien ja sidosryhmien kuten järjestöjen kanssa. Parkanon kaupunki pitää tärkeänä, että Pirkanmaan hyvinvointisuunnitelman toimeenpanon seurannassa ja raportoinnissa tulee näkyväksi miten palvelulinjoilla tapahtuva toiminta ja kuntien sekä sidosryhmien kanssa tehtävä yhteistyö näkyy Parkanon kaupungissa ja jalkautuu kuntalaisille. Kaupunki pitää myös tärkeänä, että hyvinvointialue tuottaa kunnille selkeää ja ajanmukaista tilastotietoa hyvinvointiin ja terveyden edistämiseen liittyvistä palveluista ja niiden käytöstä ja saavutettavuudesta, jotta ennaltaehkäisevän työ osataan kohdentaa vastaamaan tarvetta kuntien erilaisuus huomioiden.

Suunnitelmien ehdotukset kunnan toimenpiteiksi ja toisaalta taas yhteistyössä kehitettävät mallit, joita mainitaan, kuten liikuntaneuvonta, ehkäisevän päihdetyön pakka-työmalli ja erilaiset ryhmätoiminnot vaativat resurssia ja jalkautumistyötä myös kunnilta. Parkanon kaupungissa on vastattu useisiin eri toiminnoissa tullessiin tarpeisiin hankerahoituksella kuten muissakin kunnissa esimerkiksi elintapaohjauksen tarpeeseen liikuntaneuvoja, nuorten tueksi etsivä nuorisotyö, perheiden tueksi kasvatusohjaaja. Hyvinvointisuunnitelmissa tulisi kuvata tarkemmin, miten hyvinvointialue tukee kuntia hyvinvointityössä konkreettisesti, koska kaikissa kunnissa ei ole mahdollisuutta taata toimintaa hankerahoitusten päättyessä.

Suunnitelmaan kirjatusta yhteisistä toimintamalleista tulee neuvotella yhdessä kuntien kanssa, jotta vastuiden määrittely, toteuttaja osapuolet ja aikataulut olisi selkeitä kaikille. Useissa suunnitelman kohdissa mainitaan tavoitteiden toimeenpano ennaltaehkäisevässä ja varhaisesta tuessa yhteistyössä kuntien ja järjestöjen kanssa. Parkanon kaupungissa järjestötyö tulee näkyväksi paikallisten yhdistysten kautta, joissa toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen ja he tarvitsevat myös hyvinvointialueen vahvaa tukea omaan toimintaansa varsinkin nyt kun hallitus on leikkaamassa järjestöjen rahoitusta. Yhdistysten tuottama vapaaehtoistyö ei saa olla korvaamassa tarpeen vaatimia palveluita vaan toimia täydentävänä osana.

Lakisääteiset alueelliset lasten- ja nuorten-, neuvola- ja oppilashuollonsuunnitelmat ovat merkittäviä perheiden arjen sujumisen kannalta. Suunnitelmissa korostetaan hyvinvointialueella monialaista yhteistyötä ja perhekeskustoimintaa yhteistyössä kuntien, järjestöjen ja seurakuntien kanssa. Palvelujen painopisteen kuvataan siirtyvän varhaisempaan vaiheeseen erilaisin digitaalisin ratkaisuin, asiakas – ja perheohjauksen avulla, varhaisen vaiheen palveluilla ja palveluiden saatavuuden ja henkilöstömitoituksen toteutumisella. Parkanon kaupunki kantaa erityistä huolta oppilashuollon henkilöstön saatavuudesta ja vaihtuvuudesta sekä mitoituksesta mm. kouluterveydenhoitajien, koulupsykologin ja kuraattoripalvelujen suhteen. Tuen tarvetta ei tulisi mitata oppilasmäärillä vaan dokumentoidulla tuen tarpeella. Tuki nuorille ennaltaehkäisevästi vaatii heidän kohtaamistaan ja jalkautumistaan heidän arkeensa sekä kaikkien toimijoiden yhteistyötä ja täten tukea ei voi digitaalisten palvelujen avulla korvata. Viestintä perheille palveluista tulee olla selkeää ja suunnitelmallista huomioiden erilaiset viestinnän kanavat, joilla varmistetaan tiedon kulku kaikille.

Erityisesti neuvolasuunnitelmassa viitataan Pirkanmaan perhekeskustoimintamalliin ja siksi monialainen kokonaisuus ja toimintaperiaate tulisi kuvata jo suunnitelman sisällössä, jotta tulisi selkeäksi millaista toimijuutta kaupungilta kokonaisuudessaan perhekeskustoiminnassa tulevaisuudessa odotetaan, kuka sitä ohjaa ja toiminnan jatkuvuudesta vastaa. Pirkan strategian toteutumisesta lasten ja nuorten palveluissa kuvataan monialaisen työn kehittämisestä ”Vähennetään päällekkäistä työtä, tiedetään kuntien ja Pirkan henkilöstön tehtävät ja vastuut, osataan toimia yhdessä”. Parkanon kaupungin näkökulmasta tämä yhteistyön vahvistaminen on ensiarvoisen tärkeää kehittämisen etenemiseksi, koska terveyspalvelut on ulkoistettu.

Ikääntyvien hyvinvointisuunnitelmassa kerrotaan, että ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tukemiseen ja ikäihmisten palveluihin liittyvät päätavoitteet on kirjattu ja sosiaali- terveydenhuollonjärjestämislain lisäksi valtakunnallisiin ohjelma-asiakirjoihin ja periaatepäätöksissä ja että avaintemoiksi näissä asiakirjoissa on nostettu mm. seuraavia kokonaisuuksia: toimintakykyinen ja hyvinvoiva ikääntyminen, ikäihmisten osallisuuden ja voimavarojen vahvistaminen, varhainen tunnistaminen ja ennaltaehkäisy apuna nykyistä kevyempiin palveluratkaisuihin pääsemisessä, teknologian hyödyntäminen osana ikäihmisten palveluja. Ikääntyvien suunnitelman useiden tavoitteiden toteuttamisessa mainitaan kohtaamispaikkana ja asiakasohjauksen paikkana lähitori. Parkanossakin Pirkan Lähitorin on odotettu olevan asioiden

tiedotuskanava, josta saa tietoa Pirhan toiminnasta. Parkanon vanhus- ja vammaisneuvosto haluaa lisää tietoa toiminnan toteutuksesta ja yhteisöllisen asumisen toteutuksen suunnitelmista. Lähitori on koettu tärkeänä kohtaamispaikkana.

Pirkanmaan ikääntyvien suunnitelman tavoitteena on myös kohta: Monipuolistetaan palvelujen toteutustapoja: 1) alueellisesti tarpeen mukaiset palvelumallit, 2) etäpalveluratkaisut, 3) kohtaamispaikkojen kehittäminen, 4) liikkuvien palvelujen yhteistyö. Parkanon kaupunki pitää tärkeänä, että hyvinvointialueelta saadaan tietoa siitä, miten nämä palvelujen toteutumistavat tapahtuvat. Mitä asioita on huomioitu alueemme palveluntarvetta kartoitettaessa ja onko huomioitu Parkanon kaupungin maantieteellisen laajuuden ja haja-asutusalueella asuvat ikäihmiset? Mitä etäpalveluratkaisuja kuntalaisille käytössä ja miten niistä viestitään, miten kohtaamispaikkoja kuten lähitoria ja päivätoimintaa kehitetään ja miten se saavutetaan? Mitä liikkuvat palvelut ovat ja koska niitä on saatavilla? Parkanon kaupungin ikääntyvän väestön toimintakyvyn tukemiseksi juuri ennaltaehkäisevät palvelut ja kaatumisen ehkäisyn toimenpiteet ovat merkittäviä. Etsivä vanhustyö, ikääntyvien terveystarkastukset, omaishoitajien tuki mainitaan suunnitelmassa. Neuvolasuunnitelmassa ei kuitenkaan mainita enää aikuisneuvolaa, joka on ollut Parkanossa käytössä. Missä toteutuu aikuisväestön ja ikääntyvien ennaltaehkäisevä elintapaohjaus terveydenhoitajien toimesta, suunnitelmassa ei kuvata tätä toimintaa. Digitaaliset vaihtoehdot eivät voi korvata lähipalvelua kokonaan ja liikkuvia palveluita tulee saada myös ennaltaehkäisevään toimintaan. Taloudellinen tilanne tulee asettamaan tähän merkittävät haasteet.

Parkanon kaupunki pitää yhdyspintatyössä tärkeänä selkeää viestintää asukkaille palveluista yhdenvertaisesti, hyvinvointialueen edustajien osallistumista lakisääteisiin työryhmiin sekä tiivistä yhteistyötä ja avointa keskustelua kaupungin asukkaiden tarpeista suunnitelmia laitettaessa käytäntöön, jotta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimet ovat vaikuttavia ja saavuttavat kohderyhmänsä.